

Cum să ne alegem duhovnicul ?

Discuțiile dintre cei care se apropie de Biserică și cei care merg la slujbe de ani de zile sunt, pentru cei dintâi, prilejuri de lămurire, prilejuri de a dobândi răspunsuri la întrebările care îi frământă. Răspunsul unui om poate fi mai de folos decât citirea unei cărți întregi. Răspunsul venit în urma unei experiențe are o mare valoare pentru cel care nu are timp sau nu are tragere de inimă să caute acest răspuns în cărți.

Există două feluri de întrebări: unele simple, al căror răspuns poate fi dat de către orice creștin care are o experiență de ani de zile în viața Bisericii, și altele grele, al căror răspuns necesită o experiență duhovnicească foarte înaltă, în lipsa căruia problema discutată poate fi înțeleasă greșit.

La astfel de probleme îi este mult mai de folos omului să afle direct răspunsurile Sfinților Părinți sau ale părinților îmbunătățiți din vremurile noastre.

Totuși, oamenii prea nu au timp (sau se lenevesc) să cerceteze scrierile duhovnicești.

Răspunsurile pe care le obțin întrebându-i pe alții nu sunt însă la aceeași măsură. Ba mai mult încă, dacă cel care răspunde are o oarecare agonisire strict intelectuală din citirea cărților sfinte, va putea da răspunsuri nepotrivite, nefiind în stare să se folosească așa cum trebuie de cele citite. Pentru că învățătura ortodoxă nu este un simplu curs de filosofie pe care, după ce îl învață, cineva poate da răspunsuri precise la orice întrebare privitoare la cunoștințele prezentate în curs.

Învățătura creștină nu poate fi înțeleasă decât de către cei care își armonizează cunoașterea cu trăirea. Hristos nu vine automat în inimile celor care citesc mii de pagini din cărțile duhovnicești, fie ele și toate volumele din Filocalie plus colecția de Părinți și scriitori bisericești. Hristos vine la cei care merg pe calea cea îngustă a Evangheliei.

Ar fi bine ca oamenii să îi întrebe pe preoți despre nelămuririle lor. Numai că aceasta se întâmplă abia după ce oamenii conștientizează importanța legăturii cu preotul, și nevoia unui preot care să îi călăuzească pe drumul spre rai.

Până să înțeleagă nevoia unei călăuze, cei care vin de puțină vreme la biserică își făuresc un sistem propriu de înțelegere a credinței creștine.

Lumea exterioară - cu contradicțiile ei, cu poticnirile ei, cu ciudățeniile ei - îl determină pe om să își creeze anumite baraje de apărare. Omul caută un echilibru, inventează mijloace de supraviețuire, se simte ca un animal încolțit, care se luptă să nu fie nimicit de către cei mai puternici decât el. Omul își creează propriul mod de a vedea lumea, de a o înțelege, de a-i răspunde. Câți oameni, atâtea filosofii.

În momentul în care omul se apropie de Biserică, are tendința de a o supune aceluiași filtru prin care trece tot ce îl înconjoară, are tendința de a-și forma o viziune originală a Bisericii. Această atitudine este firească în măsura în care el nu a înțeles că Biserica este Trupul lui Hristos, Trup căruia el îi este mădular sau, dacă nu a primit încă Taina Botezului, Trup din care este chemat

să facă parte.

La început, omul se vrea un simplu observator, un analist al vieții bisericești. Încetul cu încetul, el conștientizează tensiunea dintre filosofia proprie și viața Bisericii. Își dă seama că Biserica este locul în care nu numai „grija cea lumească” trebuie să o lepădăm, ci trebuie să lepădăm și toată înțelepciunea cea deșartă a acestei lumi. Atunci se află într-un moment de cumpănă: ori îmbrățișează Ortodoxia, și își modelează viața după învățătura și filosofia Bisericii, ori rămâne cu idoli săi, fiind ortodox prin Botez, dar protestant prin gândire (protestant nu în sensul limitat în care ar considera icoanele chipuri cioplite sau în care ar nega importanța Sfintei Tradiții, ci în sensul în care ar prețui mai mult punctul său de vedere, propriile sale opinii, decât adevărul pe care îl propovăduiește Biserica).

Există mai multe motive pentru care unii preferă să fie „protestanți”. Nu sunt de acord cu posturile, care li se par aspre, sau nu vor să înțeleagă că învățătura despre reîncarnare este eretică. Nu vor să sărute mâna preotului, sub pretext că și acesta este păcătos ca toți ceilalți, sau nu vor să înțeleagă că omul nu se trage nici din maimuță, nici din pește și nici din cine știe ce lighioană, rudă cu dinozaurii. Și pentru că nu vor să se smerească, dar pentru că totuși se tem să nu își piardă mântuirea, ei vin la biserică, ba chiar se spovedesc după cum cred ei că e bine, și nu rareori ajung și la Sfântul Potir, convinși că sunt pe drumul cel bun.

Nu trebuie judecați prea aspru: dintre aceștia, mai devreme sau mai târziu, unii își vor înțelege greșeala și vor porni pe drumul cel bun. Oscilările lor au fost doar pași mărunți, ocolișuri trecătoare, dar care și-au aflat în cele din urmă sfârșitul. Nimeni nu vine la biserică sfânt.

Conceptiile noastre sunt pe măsura trăirii noastre. „Cine se roagă este teolog, și cine cu adevărat este teolog se roagă”, spune un cuvânt de demult. Altfel spus: „Cine trăiește ortodox gândește ortodox, și cine gândește ortodox trăiește ortodox”. Trăirea și filosofia adevărată sunt interdependente. Este firesc ca cei care vin de puțină vreme la biserică să aibă foarte multe minusuri nu numai în ceea ce privește cunoștințele lor religioase, ci și în ceea ce privește modul în care receptează aceste cunoștințe. Dar numai cei care persistă în idolatria lor religioasă, numai cei care nu vor cu nici un chip să se rupă de modul protestantizat de înțelegere a Ortodoxiei, numai aceștia sunt fii vitregi ai Bisericii.

Există oameni care, spre deosebire de protestanții la care am făcut referire în rândurile de mai sus, au ajuns la biserică tocmai pentru că au fost sufocați de idoli lor. S-au săturat să aibă puncte de vedere discutabile, s-au săturat să își tot modifice părerile în funcție de elemente variabile, s-au săturat de nestatornicie. Cameleonismul i-a dus într-o fundătură în care aveau de ales între a-și nega starea de fapt, păcălindu-se pe ei înșiși că totul e în regulă, și a ajunge la disperarea care poate degenera în sinucidere sau a alerga la Dumnezeu, Cel care poartă de grijă tuturor făpturilor Sale.

În momentul în care omul are curajul să alerge spre Dumnezeu ca fiul risipitor, el vine în Biserică hotărât să se lepede de toate căderile sale și să părăsească toată filosofia cea deșartă care i-a întunecat mintea.

Ritmul în care oamenii dobândesc un mod de înțelegere ortodox asupra Bisericii și a lumii întregi este asemănător cu ritmul în care ei sporesc în lupta cu patimile și cu poftele care le-au întinat sufletele.

Mulți ar vrea să devină sfinți într-o clipă, să se vindece pentru totdeauna de căderile lor și să nu mai cunoască decât virtutea. Dar, cu tot elanul lor, nu rezistă mult în această stare caracteristică începătorilor. Războiul pentru tămăduirea sufletului este de durată. Tot așa, mulți ar vrea ca într-o clipă să părăsească propriul mod de înțelegere a adevărului, și să dobândească așa numitul cuget al Bisericii, ar vrea să dobândească înțelepciunea Sfinților

Părinți. Numai că această înțelepciune nu se dobândește la comandă: e nevoie de lepădare de sine, de o nevoită aprigă și mai ales de primirea harului dumnezeiesc pentru ca un înțelept al acestei lumi să primească înțelepciunea cea adevărată.

În momentul în care cineva vine la biserică hotărât să renunțe la adevărurile relative (care nu au făcut altceva decât să usuce sufletul) și să primească învățătura ortodoxă, contactul cu preotul și cu ceilalți credincioși este de o importanță covârșitoare.

Nu vom insista aici asupra binefacerilor pe care le aduce o astfel de întâlnire. Ci vom încerca să atragem atenția asupra anumitor situații nedorite, care totuși nu sunt rare.

Vom prezenta aici câteva dintre acestea, fără a avea intenția de a trata în amănunt subiectele, ci numai de a sensibiliza cititorii față de probleme cum sunt: cât de deasă trebuie să fie spovedania, care sunt păcatele care nu trebuie spuse la spovedanie și dacă nu este mai bună spovedania la un ieromonah decât spovedania la un preot de mir.

„Trebuie să te spovedești și să te împărtășești de patru ori pe an, că așa învață Biserica...” Iată unul dintre cele mai dese sfaturi pe care le primește cineva care vine la biserică de la unii care își închipuie că au o „experiență vastă” în trăirea ortodoxă și care, fără a-și fi tămăduit propriul suflet, încearcă să îi vindece pe alții.

De câte ori ar trebui să se spovedească credincioșii într-un an? Dacă am da un răspuns precis, dacă am spune un număr mai mare, mai mic sau egal cu cel din sfatul reprodus mai sus, ne-am afla în înșelare.

Ce este spovedania? Este calea de vindecare a sufletului. De ce se spovedesc oamenii? Ca să ia iertare de păcate și să înceapă lupta cea bună pentru dobândirea mântuirii. Acest început bun este legat, de multe ori, de primirea Sfintelor Taine. Dar cei care sunt opriți de la împărtășanie, pentru o perioadă de timp mai lungă sau mai scurtă, nu sunt opriți de la a duce lupta cea bună. Ci dimpotrivă.

Dacă oamenii se spovedesc pentru a lua iertare de păcate, ar trebui să ne întrebăm nu de câte ori pe an ar trebui să ne spovedim, ci cât de des păcătuim, cât de des facem păcate care ne rup de Dumnezeu.

Este adevărat că orice păcat întinează sufletul, și nu putem spune că, după ce am făcut păcate mici, sufletele noastre au rămas curate.

Care sunt păcatele pentru care trebuie să ne spovedim fără șovăială, și care sunt păcatele pentru care putem aștepta spovedania din următorul post? Nici această întrebare nu poate primi un răspuns constând într-o listă ieșită, care să conțină perioada în care ar trebui spovedit fiecare păcat înainte de a se înrădăcina în suflet.

O atitudine modernistă o au preoții care consideră că în vremurile de apostazie în care trăim ar putea face pogorăminte pe măsură, astfel încât creștinii să se spovedească măcar de două ori pe an, de Paști și de Crăciun, dacă nu pot în fiecare din cele patru posturi.

O boală avea un tratament destul de eficace: cei care luau o anumită doza se vindeau în câteva zile. Dar de la un an la altul, boala a început să ia forme din ce în ce mai grave. Doctorii, îngrijorați de evoluția ei, s-au mulțumit să afirme că doza trebuie luată în cantități din ce în ce mai mici.

O întrebare pentru copii: oare a putut da roade un astfel de tratament? Copiii ar răspunde într-un glas: nuuuu.

O întrebare pentru adulți: ar putea da roade un astfel de tratament? Răspunsul nu este greu de găsit: „Nu. Numai dacă tratamentul inițial, fiind greșit, a fost mai ineficient decât cel din urmă.

Numai dacă doza era dată inițial într-o cantitate prea mare”.

În cazul epidemiei de păcate care domnește astăzi nu putem spune că spovedania în cele patru

posturi este prea deasă. Preoții care, din prea multă dragoste pentru credincioși, sunt prea îngăduitori îi îndepărtează pe oameni de Biserică fără să își dea seama, pentru că nu le dau tratamentele potrivite.

„Îmi este frică să nu pierd credincioșii dacă nu sunt atât de îngăduitor...” - îmi spunea un slujitor al altarului. Tocmai ca să nu se piardă, credincioșii au nevoie de spovedanie deasă. Nu este o dovadă de dragoste din partea doctorului să lase ca boala pacienților să se agraveze, ca nu cumva tratamentul să producă indispoziții bolnavilor. Dovada dragostei ar fi să îi cerceteze imediat după ce au aflat de primele simptome ale bolii.

Privitor la spovedania foarte deasă, trebuie amintit și faptul că au existat credincioși care au ajuns la o înaltă părere de sine: spovedindu-se foarte des, au ajuns să se considere deasupra celor care se spovedesc mai rar. Au ajuns să confunde deasa spovedanie cu un semn al sporirii duhovnicești, și au transformat spovedania într-o cale de a se lăuda în fața preotului cu virtuțile lor: în loc să spovedească faptul că își judecă aproapele sau că sunt iubitori de sine, ei spovedesc lucruri neimportante, ca să pară cât mai sporiți în ochii duhovnicilor. Oricum, astfel de situații nu sunt multe. Și nu trebuie să fie o piatră de poticnire pentru cei care își dau seama că au nevoie de spovedanie deasă.

Vom trece la prezentarea unui alt sfat standard: „La spovedanie nu trebuie să spui decât păcatele foarte mari, ca să nu îl obosești pe părintele. Numai în spovedaniile de la mănăstiri părintele te ia la puricat. Aici, în lume, preoții sunt mai înțelegători, văd altfel lucrurile...”. Acest sfat este dat de obicei de către creștinii cu viață căldicică celor care vor să afle cât mai multe despre spovedanie.

Experiența primei spovedanii este hotărâtoare. Dacă prima spovedanie este făcută așa cum trebuie, omul începe cu adevărat o viață nouă. Tocmai de aceea diavolul încearcă să transforme această Taină într-o practică banală. În cărțile monahale se fac dese referiri la râvna începătorilor: cei care iau asupra lor crucea călugăriei sunt povățuiți să păstreze cu grijă această râvnă, ca pe o comoară. O râvnă asemănătoare o au cei care se spovedesc pentru prima dată. De această primă spovedanie depinde în mare măsură viitorul lor duhovnicesc. Amprenta acestei spovedanii este foarte puternică.

Dacă la această spovedanie sunt trecute cu vederea anumite păcate, sufletul nu poate primi tămăduirea. La citirea rugăciunilor de dezlegare, preotul spune credincioșilor că „orice păcate veți ascunde, îndoite le veți avea...”.

Este foarte greu acest cuvânt, dar cine nu ține seama de el contestă întreaga procedură de tămăduire a spovedaniei. Sufletul nu este de lemn, să poată fi cioplit cu dalta. Nu există o procedură magică de tămăduire a sufletului. Cine respinge învățătura Bisericii despre spovedanie și nu se spovedește sincer nu poate primi iertarea păcatelor.

Nu putem deci inventa o nouă cale de tămăduire a sufletelor. Dacă oamenii nu își spovedesc păcatele, nu se vor putea îndrepta. Dacă ar fi stat în puterea oamenilor să se îndrepte prin propriile puteri, atunci nu ar mai fi fost nevoie de spovedanie.

Diferențierea între spovedania de „mănăstire” și spovedania de parohie este unul dintre indiciile că oamenii au o concepție greșită în privința acestei Sfinte Taine. Majoritatea duhovnicilor de la mănăstiri au o altă rânduială de spovedanie decât duhovnicii de parohie: spovedesc după îndreptările de spovedanie sau pun întrebările din Moliftelnic. Este firesc că atunci când un preot de mănăstire stă și dă sfaturi pentru îndreptarea fiecărui păcat, credinciosul se simte mai folosit duhovnicește. Nu judecăm aici de ce, de regulă, preoții de mir sunt mai îngăduitori la spovedanie decât preoții din mănăstiri (e adevărat că uneori cei din urmă folosesc îndreptare de spovedanie care conțin și păcate discutabile: „m-am rugat la Dumnezeu având ochii închiși...”;

sunt scrieri duhovnicești în care se recomandă închiderea ochilor la rugăciune tocmai pentru ca mintea să se adune mai bine; oricum, spovedaniile în care se ține seama de aceste îndreptare imperfecte sunt de preferat spovedaniilor făcute la întâmplare, după criteriile subiective și îndoielnice).

Repetăm: nu ne vom ocupa aici de motivele pentru care, de regulă, preoții de mănăstire dau dovadă de mai multă acrivie în ceea ce privește spovedania. Ci ne vom ocupa de celălalt aspect, și anume cel al atitudinii unor credincioși față de spovedania la preotul de mănăstire și la preotul de parohie.

„La spovedanie nu trebuie să spui decât păcatele foarte mari, ca să nu îl obosești pe părintele...” Asemenea atitudine față de spovedanie este greșită. Păcatele care intră cel mai lesne în această categorie sunt cele legate de viața intimă a soților.

Adoptând o atitudine protestantă, unii soți nu mai înțeleg familia ca pe o cale a împlinirii iubirii, în care pruncii sunt o binecuvântare de la Dumnezeu, ci o înțeleg ca pe un mijloc de satisfacere a poftelor și a dorințelor egoiste, copiii nefiind decât piedici nedorite sau puțin dorite. Numărul mare de avorturi arată că mulți oameni nu înțeleg legătura dintre dragostea trupească și rodul acesteia - care sunt copiii.

Creștinii știu că avortul este un mare păcat. Dar nu toți creștinii au o concepție creștină în ceea ce privește unirea trupească. Fugind de responsabilitatea creșterii copiilor, ei resping de fapt ceea ce este dragoste; transformă unirea trupească în satisfacerea poftelor trupești.

Amintim aici faptul că unele mijloace anticoncepționale nu fac altceva decât săucidă embrionul abia format, iar femeile care le folosesc fac avorturi (care, chiar dacă nu sunt conștientizate ca atare, tot crime sunt; este adevărat și faptul că doctorii care prescriu sau farmacistele care vând astfel de produse ar trebui să le atragă atenția beneficiarelor asupra efectelor acestor pastile; dar nu o fac decât în rare cazuri). Așa-numitele „pilule post-contact” omoară embrionii. Steriletul împiedică numai dezvoltarea embrionului, nu și formarea acestuia, și determină implicit avorturi incipiente (în marea majoritate a cazurilor, aceste avorturi nu sunt simțite de către femeile care nici nu își dau seama că au fost mame, embrionul eliminat în perioada de necurăție neavând prea mult timp și nici loc pentru a se dezvolta; dar aceste avorturi nu sunt mai puțin crime decât avorturile programate).

Se poate pune întrebarea: ce legătură are folosirea steriletului cu alegerea duhovnicului? Cum un autor își permite să amestece două subiecte atât de diferite, cel al povățuitorului duhovnicesc cu cel al mijloacelor anticoncepționale?

O astfel de întrebare ar trăda însă imaturitate duhovnicească. Credința ortodoxă nu este trăită numai în spații cu o trăire spirituală aleasă. Nu toți fiii Bisericii își petrec vremea având grijă de sufletele lor. Unii își împart timpul liber între slujba de duminică, singurul moment duhovnicesc din săptămână, și momentele de satisfacere a diferitelor patimi. Dar scopul Bisericii nu este acela de a se ocupa numai de oile cele cumiți, ci este de a-i aduce pe toți la mântuire. În această situație, a nu face referire la un păcat în care cad unele dintre femeile care se consideră creștine ar fi o dovadă de ipocrizie (și nici păcatul soților nu trebuie trecut cu vederea - doar femeia nu rămâne însărcinată de una singură...).

Am adus în discuție acest subiect delicat după ce am ascultat cum un doctor creștin relatează cu stupoare o parte din discuțiile sale cu diferiți duhovnici. Era intrigat de faptul că aceștia le îngăduiau credincioșilor care se spovedeau la ei să se păzească de a face copii, fără să știe că unele din aceste metode sunt avortive.

„Ei, ca duhovnici, ar fi trebuit să știe că o femeie care are sterilet rămâne însărcinată la fel de ușor ca înainte. Ei îngăduiau așa ceva, deși erau foarte categorici împotriva avortului. Când

le-am spus că de fapt îngăduiau avortul, chiar dacă în fază incipientă, au rămas fără cuvinte..." Nu este greu de observat că problema metodelor anticoncepționale nu este o simplă problemă medicală sau o chestiune care ține numai de opțiunea personală - fără implicații spirituale, așa cum se consideră de obicei, ci este în același timp o problemă duhovnicească. Una este însă când soții păcătuiesc păzindu-se să facă copii, și alta este când păcătuiesc ucigând fără să fie conștienți copiii pe care i-au făcut fără să vrea.

Nu vom intra prea mult în acest subiect, pentru a nu ne îndepărta de tema principală. Ne vom opri însă încă puțin asupra întrebării: „Care sunt păcatele care nu trebuie spuse la spovedanie?”

Un sfânt și-a adus aminte că în tinerețea sa furase o smochină, și pentru acest păcat plângea cu frângere de inimă. „Pentru o smochină? Asta este exagerare, alții fură fabrici întregi, și unul s-a găsit să se pocăiască pentru o smochină? Asta este exagerare..." Această poziție aparține celor care consideră că păcatele trebuie cântărite în funcție de căderile marilor păcătoși, ale marilor hoți, criminali, desfrânați, ...

Dar nu este așa. Pe măsură ce urcăm pe scara duhovnicească, înțelegem că păcatele care mai înainte ni se păreau mici ne îndepărtau de Dumnezeu.

Ce este de făcut? Trebuie ca cei care înjură să se spovedească de mai multe ori pe zi, după fiecare înjurătură? Sau cei care se luptă cu patima fumatului să alerge la spovedanie de fiecare dată când le vine să aprindă o țigară?

Considerăm nefolositoare prezentarea unei liste care să conțină păcatele care ar trebui spovedite fără zăbavă, și cele a căror spovedanie poate fi amânată. O astfel de listă nu poate fi decât greșită. Pentru că oamenii nu sunt roboți, să reacționeze fiecare la fel. Dacă oamenii ar fi roboți, atunci rolul duhovnicului ar fi simplu: ar deschide Pravila bisericească - sau ar căuta pe internet fișierele respective - și ar citi de acolo rețeta. Ar căuta canonul prescris de Sfinții Părinți și l-ar repeta fără să stea pe gânduri.

Numai că atât pravilele, cât și canoanele Sfinților Părinți nu au fost date ca rețete exacte pentru fiecare persoană bolnavă sau doar rănită de păcat. Învățătura Bisericii atrage atenția asupra faptului că duhovnicul, ținând seama de canoanele din pravile, trebuie să folosească rețetele lor cu cât mai multă înțelepciune, dând dovadă de acrivie sau făcând pogorământ, după situație. Rostul canonului este îndreptarea păcătosului, nu pedepsirea lui.

Ajunși aici, vom trece la cel de-al treilea punct al expunerii, și anume alegerea duhovnicului, alegerea între un ieromonah și un preot de mir.

Comparația clasică dintre monahii care strălucesc precum soarele, văduvii care strălucesc precum luna și cei căsătoriți, care strălucesc precum stelele, a fost înțeleasă în mod greșit ca o afirmare a faptului că preoții de mir nu pot ajunge la o măsură duhovnicească înaltă.

„Preoții de la mănăstire au har, cei de mir nu...”

Această cugetare trădează o concepție eretică asupra familiei. Sfintele Sinoade au canonisit foarte aspru pe cei care disprețuiau nunta și se scârbeau de unirea trupească dintre soți.

Taina hirotoniei este aceeași: nu există vreo Sfântă Taină pe care să o poată săvârși numai ieromonahul, iar preotul de mir nu. Toți preoții, câtă vreme nu primesc învățături eretice, au har. Iar dacă sunt vătămați de vreo erezie, sunt căzuți din har, indiferent dacă trăiesc sau nu în mănăstire.

Dacă există o anumită diferențiere, aceasta este între duhovnicii mai iscușiți și cei mai puțin iscușiți. Chiar dacă și unii și alții au puterea de a dezlega păcatele oamenilor, cei dintâi au și priceperea de a-i ajuta pe oameni să se ridice din căderea în care se află.

Rostul spovedaniei nu este doar ca păcătosul să ia dezlegare de păcate, ci este ca păcătosul

să se îndrepte și să nu mai păcătuiască. Problema nu se pune deci la modul general, care e doctor mai bun, cel de la mănăstire sau cel din parohie. Problema este care anume ar fi doctorul cel mai bun pentru fiecare credincios.

Unii vor ajunge la concluzia că pentru ei este mai bine să se spovedească la un duhovnic dintr-o mănăstire, alții la un preot de mir.

Nu trebuie trecut cu vederea faptul că unii creștini nici măcar nu își pun problema alegerii duhovnicului. Din comoditate, se spovedesc la preotul a cărui biserică este aproape de casa lor. Nu vor să se ostenească să găsească un duhovnic iscusit, pentru că se tem ca nu cumva un astfel de duhovnic să le dea canoane grele, să îi pună să renunțe la păcate. Ei înțeleg în mod greșit faptul că părintele la care se spovedesc este îngăduitor, și ajung să considere viața creștină un compromis permanent, înlocuind poruncile Evangheliei cu niște porunci mai comode, lepădând crucea mântuirii fără muștrări de conștiință.

În același timp există alții care, din snobism sau din dorința de a ieși în evidență, se spovedesc la mănăstire fără ca prin aceasta să manifeste dorința de a primi o povățuire mai înțeleaptă. Aceștia vor să iasă în evidență cu orice preț. Sfinții Părinți au observat că, în viața monahală, există ispita ca anumite patimi să fie ascunse sub masca cuvioșeniei. Mândria este cea mai puternică dintre acestea. De o formă asemănătoare a mândriei sunt biruiți cei care îi disprețuiesc pe cei care se spovedesc la duhovnici de mir, și care pot face sute sau chiar mii de metanii în fiecare zi, dar la baza nevoinței lor stă mândria.

Nu încercăm aici să stabilim un clasament, să facem o ierarhie între duhovnicii de la mănăstire și cei de mir. De altfel, nu este greu de observat faptul că ieromonahilor, slujind mult mai des decât preoții de mir și neavând grijile familiei, le este mai ușor să meargă pe calea arătată de Sfinții Părinți. Dar credința creștină nu se rezumă la rugăciune. Și familia este o cale de mântuire, și crucea ei este binecuvântată de Dumnezeu. Sunt preoți de mir care, crescându-și copiii cu dragoste, sporesc mai mult decât unii ieromonahi care se lasă cuprinși de rutina slujbelor și pentru care rânduiala monahală este aducătoare de uscăciune, de plictiseală și de împietrire a inimii.

Întrebarea nu trebuie să fie pusă la modul general: „care sunt mai sporiți?”, ci fiecare trebuie să se întrebe care este duhovnicul cel mai potrivit pentru sine.

Nu trebuie să ne sperie faptul că în vremurile noastre s-au împuținat povățuitorii. Cuviosul Serafim Rose scrie că nu trebuie să ne așteptăm ca în aceste vremuri păgâne să mai găsim duhovnici ca cei din Filocalie. Scrie că iubitorii de Dumnezeu trebuie să înțeleagă că trebuie să ne mulțumim cu duhovnicii pe care îi avem, și nu să așteptăm degeaba să găsim duhovnici de mărimea celor din Pateric.

Îndrăznim totuși să spunem că părintele Porfirie Bairaktaris a trăit în vremurile noastre. Că părintele Paisie Aghioritul a trăit în vremurile noastre. Că părintele Dimitrie Gagastahis din Platanos, vrednicul preot de mir, a trăit în vremurile noastre. Și alții ca ei, mulți la număr, pe care îi știe numai Dumnezeu, au urcat tot acum prin răbdare și smerenie pe culmile sfințeniei. Oare sfatul părintelui Serafim Rose este greșit? Nu, în nici un caz. Părintele îi previne însă pe cei care caută duhovnici precum cei din Pateric să fie cu picioarele pe pământ. Dacă am fi fost la măsura monahilor din Pateric, am fi putut pretinde că avem nevoie de îndrumători la măsura Avvei Antonie cel Mare, dar așa, fiind plini de păcate și iubitori de sine, ar trebui să ne mulțumim cu doctorii care ne pot vindeca de patimi, chiar dacă aceștia nu se ridică la înălțimea bătrânilor din Pateric.

„Duhovnic de mir sau de mănăstire?”

Fiecare bolnav are rănile lui. Pentru unele boli, unii doctori sunt mai buni decât alții. Sunt unii

cărora le este mai de folos să se spovedească la preotul de parohie, la care pot ajunge foarte des. Câtă vreme au de luptat cu căderi foarte mari, spovedania deasă le este de mare folos. În același timp s-ar putea ca de mai mare folos să le fie întâlnirea cu un duhovnic ieromonah, care poate avea mai multă experiență în arta spovedaniei.

Dar spovedania nu ține numai de artă, cel mai important este ca duhovnicul să fie luminat de Dumnezeu.

Una dintre soluțiile pe care le întâlnim din ce în ce mai des în zilele noastre este următoarea: creștinii își găsesc un duhovnic de mir cu care se pot întâlni des. În același timp, pentru problemele mai grele ei pot cerceta pe vreunul dintre ieromonahii mai bătrâni (nu atât la trup, cât mai ales la minte). Duhovnicii de mir nu ar trebui să îi împiedice să țină seama de povețele bătrânilor ieromonahi, iar ieromonahii îi vor ajuta să sporească în toate cele bune pe care le recomandă duhovnicii de mir.

S-ar mai putea spune multe despre acest subiect, dar nu o vom face, întrucât nu dorim decât să atragem atenția asupra unor probleme care își caută rezolvare.

„Trebuie să te spovedești și să te împărtășești de patru ori pe an, că așa învață Biserica...”

„La spovedanie nu trebuie să spui decât păcatele foarte mari, ca să nu îl obosești pe părintele...”

„Preoții de la mănăstire au har, cei de mir nu...”

Iată care au fost afirmațiile care ne-au provocat să scriem acest text. Astfel de sfaturi nu pot da roade bune. Dovedesc imaturitate duhovnicească. Cei care s-au grăbit să le comunice altora sunt doctori care nu s-au vindecat mai întâi pe ei înșiși.

Nu este ușor ca, după citirea rândurilor de mai sus, cititorii să reușească să discearnă între ceea ce le este cu adevărat de folos să preia din sfaturile altor creștini și ceea ce nu merită luat în seamă.

Trebuie totuși să atragem atenția asupra faptului că nu ne-am dorit în nici un caz să promovăm un anumit scepticism cu mască duhovnicească. Efectul unui asemenea scepticism poate fi demolator, poate duce la uscăciune duhovnicească. Un astfel de scepticism riscă să transforme omul într-un judecător nu numai al părerilor îndoielnice ale altora, ci și al întregii vieți ortodoxe, ajungând să judece critic până și învățătura Sfinților Părinți, Sfânta Scriptură și însăși Biserica. Pentru a preîntâmpina o astfel de atitudine, vom afirma fără șovăială importanța legăturii duhovnicești dintre creștini. Cei care vin la biserică de puțină vreme vor avea multe de învățat de la cei care au o experiență duhovnicească mai solidă. Este adevărat că sfaturile acestora nu au rolul de a substitui sfaturile primite de la duhovnic. Dar este și mai adevărat că pot fi foarte folositoare. Mai ales pentru cei care încă nu îndrăznesc, din rușine sau din lașitate, să ceară răspunsuri chiar de la cel rânduit de Dumnezeu pentru a răspunde: adică de la duhovnic...

Danion Vasile, NOI SFINȚI PREOȚI DE MIR, Cum să ne alegem duhovnicul.